

Голові разової спеціалізованої вченої ради
з розгляду та захисту дисертації на
здобуття ступеня доктора філософії
Міжрегіональної Академії управління
персоналом, докторові наук з державного
управління, професору
Семенець-Орловій І.А.

РЕЦЕНЗІЯ

рецензента, доктора філософії за спеціальністю "Економіка"

Пилипченко Олега Олександровича

на дисертацію Орленко Валентини Іванівни на тему: **«Конституційні
гарантії прав людини для внутрішньо переміщених осіб»**, подану на
здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань
08 Право за спеціальністю 081 Право

Актуальність теми дисертаційної роботи. Одним із показників рівня цивілізованості, досягнутого суспільством і державою, є ступінь реальності та гарантованості прав і свобод внутрішньо переміщених осіб (далі - ВПО). Основоположними принципами демократичної правової держави визнаються не лише закріплені у нормативно-правових актах права і свободи внутрішньо переміщених осіб, а й передбачені гарантії їх захисту.

Гарантування прав і свобод внутрішньо переміщених осіб є основоположним чинником у політичній, економічній, культурній та інших сферах життєдіяльності суспільства.

Забезпечення прав і свобод ВПО передбачає створення дієвих умов, за яких їх реалізація є максимально ефективною та безперешкодною; охорона прав здійснюється з метою запобігання найменшій можливості їх порушення; захист від скоєного правопорушення сприяє їх відновленню і притягненню винної особи до відповідальності.

Слушною з цього приводу є думка науковців, які зауважують, що у разі відсутності гарантій, права, свободи й обов'язки людини і громадянина

набувають форми заяв про наміри, стають звичайними деклараціями, які не мають практичного підґрунтя і, відповідно, соціальної цінності.

Відтак, вважаємо, що дисертаційне дослідження В. Орленко безумовно сприяє вирішенню важливого наукового завдання правової науки – здійснення аналізу дієвих гарантій, які захищатимуть досліджувану категорію осіб під час реалізації ними своїх прав і свобод. Відтак, обрана дисертанткою тема є актуальною, має наукову та практичну цінність і відповідає спеціальності 081 «Право» та галузі знань – 08 «Право».

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і новизна. Наукові положення, тези, обґрунтування, висновки та рекомендації, що сформовані авторкою характеризуються достовірністю, чіткістю та науковою переконливістю. Мета та завдання дисертаційного дослідження логічно структуровані, послідовно розглянуті авторкою і абсолютно, на нашу думку, досягнуті в результаті здійсненого дослідження.

Розкриття основних положень, що визначені завданнями дисертаційного дослідження, здійснене на фундаментальних засадах – розроблено систему підходів та комплекс філософських, загальнонаукових і спеціально-наукових методів.

Задекларована мета дослідження гармонійно поєднується з окресленим предметом дослідження та є невід’ємною складовою перспективного розвитку правової науки. Формулювання чіткої мети та завдань, а також логічна побудова архітекτονіки дисертаційної роботи дозволили авторці повністю розкрити проблематику. Отримані теоретичні та практичні висновки стали результатом наукового пошуку відповідно до поставленої мети і завдань дослідження.

Обґрунтованість отриманих дисертанткою наукових результатів базується на достатньо переконливій аргументації та висновках, послідовному та логічному викладу матеріалу, єдності всіх структурних підрозділів роботи. Висновки, зроблені у дослідженні, вказують на досягнення визначеної мети та

завдань наукового дослідження. Обсяг дисертаційної роботи Валентини Орленко відповідає встановленим вимогам. Сформульовані наукові положення, висновки та рекомендації достатньо обґрунтовані.

Дисертаційне дослідження В. Орленко відзначається належним рівнем наукової новизни, полягає у комплексному науковому дослідженні теоретичних та практичних проблем конституційних гарантій прав людини для ВПО. У результаті проведеного наукового дослідження сформульовано низку наукових положень та висновків, запропонованих особисто здобувачкою, що характеризуються науковою новизною, мають важливе теоретичне та прикладне значення і можуть бути використані в юридичній практиці, зокрема:

уперше:

- на основі системного аналізу запропоновано авторське визначення поняття “конституційні гарантії прав ВПО” як спеціального механізму захисту прав, спрямованого на забезпечення права внутрішньо переміщених осіб на рівноправне життя і реалізацію основних свобод, що відрізняється тимчасовим та особливим характером в умовах внутрішньої міграції, обумовленої обставинами війни;

- визначено ключові ознаки конституційного статусу ВПО, зокрема тимчасовість, залежність правового статусу від загального правового статусу особи, а також специфічні права, обов'язки та гарантії, обумовлені їх статусом ВПО;

удосконалено:

- підходи до розмежування понять “внутрішньо переміщена особа” та “біженець” у контексті українського законодавства, що дозволяє точніше визначити правовий статус ВПО і специфіку захисту їх прав у порівнянні з іншими категоріями мігрантів;

- теоретичні положення щодо забезпечення права ВПО на соціальний захист, зокрема заборону дискримінації за ознакою переміщення

внаслідок конфлікту, що деталізовані у підзаконних актах та враховують актуальні міжнародні стандарти і рекомендації;

- адміністративно-правові механізми захисту прав ВПО, зокрема через вдосконалення нормативно-правових актів щодо їх доступу до соціальних послуг, медичної допомоги, освіти та зайнятості.

набули подальшого розвитку:

- концептуальні засади конституційного захисту прав ВПО в Україні, зокрема прав на житло, соціальне забезпечення та інтеграцію у місцеві громади, з урахуванням міжнародного досвіду країн, що стикалися з проблемою внутрішньої міграції через конфлікти;

- положення щодо взаємодії органів державної влади та місцевого самоврядування у забезпеченні прав і свобод ВПО, включаючи координацію їх дій у рамках єдиної стратегії реінтеграції ВПО в суспільство;

- критерії правового регулювання, які дозволяють узгодити національні нормативно-правові акти з міжнародними договорами та стандартами, що забезпечують права ВПО, зокрема у сфері соціального захисту, правосуддя та доступу до публічних послуг.

Структура дисертації В. Орленко не викликає заперечень, вона цілком пов'язана з метою і тими завданнями, які поставила перед собою здобувачка та специфікою дослідження предмета і об'єкта.

Зауваження та рекомендації до дисертації. Загалом теоретичні положення дисертації В. Орленко визначаються усіма позитивними характеристиками – актуальністю, науковою новизною, практичною значущістю, методологічною обґрунтованістю та когнітивною цінністю. Однак, слід звернути увагу на окремі дискусійні положеннях, що потребують додаткової аргументації авторки, а саме:

- 1) закріплення прав і свобод ВПО у Конституції України та інших нормативно-правових актах актуалізує питання щодо їх реального здійснення. Для цього необхідною є наявність дієвої та ефективної системи гарантування прав і свобод ВПО. Вважаю, що посилення цієї частини дослідження можна

було досягнути за рахунок виокремлення у структурі системи гарантування прав і свобод ВПО певних складових частин, зокрема нормативно-правової, організаційно-правової та інших частин;

2) практичне значення узагальнень дослідження можна було б розширити за рахунок авторської пропозиції класифікувати гарантії прав і свобод людини і громадянина шляхом їх поділу, до прикладу, на національні та міжнародно-правові. Національні гарантії, які представлені як судовими, так і позасудовими органами, стосуються захисту прав і свобод ВПО в конкретній державі, а міжнародні є заходами усього людського співтовариства;

3) методологічний інструментарій роботи можна було б розширити за допомогою більш ширшого використання аналізу судової практики (методу case-law).

Проте висловлені зауваження не знижують достовірності наукових здобутків, висновків і практичних рекомендацій, що містяться в рецензованій дисертації, яка виносяться на захист.

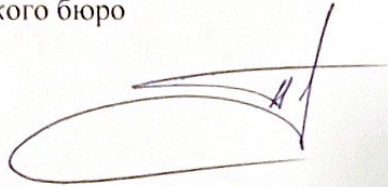
Загальний висновок. Висловлені зауваження та пропозиції не впливають на високий теоретичний рівень і практичну значущість наукового дослідження В. Орленко, а лише вказують на наукову зрілість роботи та її особливу вагомість у прогресивному розвитку правової системи в Україні.

Дисертаційна робота на тему: «Адміністративно-правове забезпечення розбудови електронного врядування в Україні», що подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 08 Право, за спеціальністю 081 Право, відповідає вимогам Наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертацій, Постанові Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 р., «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (із змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ №341 від 21.03.2022 р.), є самостійною завершеною

кваліфікаційною науковою працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, які у сукупності розв'язують конкретне наукове завдання, що має суттєве значення для юриспруденції. Її авторка – Орленко Валентина Іванівна заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 08 Право, за спеціальністю 081 Право.

Рецензент:

доктор філософії за спеціальністю “Економіка”,
доцент кафедри управління бізнесом
Міжрегіональної Академії управління персоналом,
керуючий бюро Адвокатського бюро
“Олега Пилипченка”

A handwritten signature in dark ink, consisting of a large, stylized loop followed by a vertical stroke and a small flourish.

О.О. Пилипченко